

Наталія Палій

студентка,

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

Серед багатьох проблем функціонування малих підприємств України найменш розробленими виявилися теоретичні і прикладні підходи до формування системи організації і планування діяльності на підприємстві. Пов'язано це із складним і динамічним середовищем функціонування підприємств, багатоплановістю наукових рекомендацій щодо генерування і вибору моделей та форм організації і планування.

Разом з тим, навіть в умовах мінливого бізнес-середовища для успішного функціонування малого підприємства необхідним є чіткий процес формулювання і вибору оптимальної системи організації і планування діяльності. У процесі конкурентної боротьби і вирішення проблеми забезпечення стійкого становища у галузі та на ринку вітчизняні підприємства використовують різні підходи, які переважно базуються на досвіді та інтуїції менеджерів і, як наслідок, є недостатньо науково обґрунтованими. Це значно ускладнює процес досягнення намічених цілей.

Розвиток будь-якого підприємства багато в чому залежить від особливостей організації та планування діяльності малого підприємства. Будь-яка управлінська діяльність потребує обґрунтованої методології вирішення проблем. Отже, серед основних підходів до планування діяльності малого підприємства можна виділити два основних: збалансована система показників та бюджетування.

1. Збалансована система показників (ЗСП). Потреба розроблення такої системи була викликана тим, що традиційний підхід до оцінювання діяльності підприємства – його стандартні звіти про прибуток і обсяги продажу – не завжди відображає об'єктивну картину діяльності підприємства. Збалансована система показників дає можливість оцінити ці чинники і відкриває нові можливості для управління корпоративною стратегією. Оскільки за її відсутності українські підприємства не в змозі ефективно функціонувати в конкурентному середовищі, то важливим рішенням для більшості компаній буде розроблення і впровадження ЗСП. Основне призначення ЗСП - забезпечення розробки показників і контроль виконання стратегії. За допомогою ЗСП вдається зробити реалізацію стратегії регулярною діяльністю усіх підрозділів, керованою за допомогою планування, обліку, контролю і аналізу збалансованих показників, а також мотивації персоналу на їх досягнення.

Сутність ЗСП полягає у формулюванні стратегії в декількох перспективах, постановці стратегічних цілей і вимірюванні ступеня досягнення даних цілей за допомогою показників. Слово «збалансований» (Balanced) в назві методології

означає однакову важливість всіх показників. ЗСП проектується на всю організацію шляхом розробки індивідуальних цілей в рамках вже розроблених корпоративних стратегій і стимулює розуміння працівниками свого місця в стратегії компанії. Ефективне функціонування збалансованої системи показників безпосередньо залежить від того, наскільки успішним буде процес її впровадження. Стратегічні цілі організації, завдання, заходи для виконання мети, вимірювані показники досягнення стратегічних цілей наводяться в карті впровадження збалансованої системи показників.

2. Бюджетування. Бюджетування – це процес, який дає змогу погодити діяльність підрозділів усередині підприємства і підпорядкувати її загальній стратегічній меті. Завдання бюджетного планування полягає в обґрунтуванні та розширенні річного плану господарської діяльності підприємства з метою усунення непередбачуваних змін, які виникають в процесі його діяльності, визначенні координації дій між окремими його ланками для уникнення прийняття неузгоджених рішень, підвищенні ефективності управлінського контролю щодо виключення неефективних чинників, а також, оцінки вкладеної праці, дій та прийнятих рішень керівництвом підприємства.

Необхідність впровадження системи бюджетування на вітчизняних підприємствах можна обґрунтувати за допомогою наступних факторів: в сучасних умовах у компаніях виникла необхідність знаходити внутрішні резерви зниження витрат, обґрунтувати оптимальний рівень витрат фінансових коштів, оптимізації податкової політики й інших завдань, зв'язаних з удосконалюванням системи управління підприємством.

Забезпечення реалістичності бюджетів значною мірою залежить від вибору методів бюджетного планування, тобто способів та прийомів формування бюджетів на підприємстві. Вибір методів розроблення бюджетів залежить від характеристик функціонування організації, а саме: розмірів та життєвого циклу, стабільності середовища функціонування, рівня розвитку бюджетної системи на підприємстві, особливостей внутрішньо-організаційної побудови, кваліфікації працівників, задіяних у процесі бюджетування, рівня застосування сучасних інформаційних технологій та програмного забезпечення.

Організація управлінського процесу на малих підприємствах повинна враховувати гнучкість і динамічність останнього, об'єднувати права і обов'язки власника з функціями управління. Отже, сутність синергетичного підходу до ефективного управління системою полягає в тому, що він орієнтований не на зовнішні властивості, не на цілі та сподівання суб'єкта управлінської діяльності, а на внутрішні властивості системи, її власні закони еволюції та самоорганізації. При цьому увага приділяється погодженості управлінського впливу із власними тенденціями динаміки системи.

Список використаних джерел

1. Василюк С. М. Особливості формування стратегій розвитку для малих підприємств. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7611>.

2. Меньяйлова Г.Є. Малий бізнес і підприємництво: характеристика та місце в економіці України. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2014. № 5 (156). С. 149-154.

3. Організація виробничої та маркетингової діяльності малого і середнього бізнесу : монографія / за наук. ред. д.е.н., професора, академіка АЕНУ К. С. Жадька. Дніпро : УМСФ, 2019. 224 с.

4. Брич В.Я., Федірко М.М., Артемчук Т.О. Трансформація організаційної структури енергокомпанії. *Економічний аналіз*. 2017. Т. 27. №. 3. С. 166-172.

5. Брич В. Я., Гевко Б. Р. Проблеми застосування сонячної енергії в сфері житловокомунального господарства. *Інноваційна економіка*. 2016. №. 1-2. С. 152-157.